DS årsmøde 19. Juni 2015

Forvaltning, forskning, familier – sagsbehandling i fremtiden?

Oplæg ved aut. cand. psych. Niels Peter Rygaard

Adoptionskonsulent, VISO

www.nielspeterrygaard.com
www.fairstartglobal.com

Mit arbejdsfelt: fra forskning til lokalpolitik og forvaltning –

til uddannelse i omsorg for udsatte børn og unge

Omsorgsgivere og daglige ledere

Politikere, forvaltningers beslutningstagere

Forskere i udsatte børn

THE (CONFLICT OF) ORGANIZATION IN THE MIND:

- NEW PUBLIC MANAGEMENT:

Økonomi og tilrettelæggelse styres fra toppen. Medarbejdere arbejder efter på forhånd fastlagte metoder, med tidsramme/ opgavestyring. Dokumentation af alle procestrin. Målstyring efter fastlagte succeskriterier. Ledere og medarbejdere er adskilte, sagsbehandling er relativt fag-og-person-uafhængig.

”Variationer er afvigelser fra en norm”. ”Her er en sag”. KL.

- RELATIONSBASERET ARBEJDE:

Autonomi på basis af faglig viden. Arbejdet er et erfaringsbaseret håndværk, som skabes i dialoger. Sagsforløb og tidsrammer tilrettelægges individuelt efter et fagligt skøn. At opbygge en tillidsbaseret relation til klienten.

”Der er aldrig to sager der er ens”. ”Her er en borger”. DS.

DAGENS OPLÆG

- FORSKNING I ANBRAGTE BØRN OG UNGES UDVIKLING, RELATERET TIL FORVALTNINGSORGANISATION

- Hvilke opgaver står forvaltninger overfor i fremtiden?
- De to forvaltningsforståelser
- familiestruktur og kompetencer
- uddannelse
- selvstændighed og relationer
- målgruppe og resultater

- *Skriv stikord til dialogen, hvis noget fanger din opmærksomhed undervejs* ☺

Børn og unge i byer - og forældrevilkår:

mange, korte, og brudte relationer er børns største risiko

- Udepasning af 0-2 årige steget fra 43-79 % på 20 år.
- Antal børn pr. ansat i daginstitutioner: fra 6 til 8 børn de sidste fem år.
- Varighed af omsorgsgiveres ansættelsestid nede på 3 år.
- For sagsbehandlere i Københavns Kommune: 9 mdr.
- Skilsmisse: 1955 4 %, i dag 50 %. Topper efter 2. barns fødsel.
- 20 % af skilsmissebørn er pendlerbørn.
- Siden 2000: antal enlige forsørgere steget fra 25 % til 50 %.
- Senere fødsler: nu flere førstegangsfødende i gruppen 30-34 år end 15-29 år. Fødselstallet er faldet 10 % på fem år.
- DK topper nu verdenslisten over førtidspension på grund af psykiske lidelser. 34 % af unge piger har været i psykologbehandling. 30 % af unge er ensomme.
- I behandling for stofmisbrug 2006-10: steget fra 27.000 til 33.000.
- DK har Europas største stigning i ungdomsarbejdsløshed.

KVALITET I SAGSBEHANDLING
ER KVALITET I DESIGNET AF UNDERSØGELSES*PROCESSEN*:

- SKABE EN GENSIDIG, NYSGERRIG OG ÅBEN DIALOG
- FORMIDLE SAGSBEHANDLERS OPGAVE OG KRITERIER
- SYSTEMETS EVNE TIL AT SKABE *KONTINUITET* I ANBRINGELSESFORLØBET
- HOLDE EN UAFHÆNGIG DISTANCE, KOMME MED EN NEUTRAL VURDERING SET FRA *ET ANDET SYNSPUNKT* END DE INVOLVEREDES. HVERKEN SUPERVISERE ELLER KUN FOKUSERE PÅ FORMELLE KRAV.
- SKABE BEVIDSTHED OM - OG UDFORDRE - LOKALE FORSTÅELSER
- GIVE FEEDBACK TIL DET LOKALE SYSTEM: RESSOURCER OG UDVIKLINGSFELTER.
- VÆRE MEGET BEVIDST OM, AT MAN ER AKTØR I ET STORT NETVÆRK, HVOR *ENIGHED MELLEM AKTØRER* ER AFGØRENDE FOR PLEJEBØRNS UDVIKLING. FREMME ET FÆLLES SYN PÅ SAGEN. Der kommer flere og flere aktionærer…

SVÆRE ANBRINGELSESSAGERS MELODI GRAND PRIX: 10 POINTS

HVOR MANGE SAGSBEHANDLERSKIFT HAR DER VÆRET I SAGEN?

(MANGE SB-SKIFT = FORRINGET UDVIKLING HOS PLEJEBØRN)*HØJST 2*: 1 POINT

HVOR MANGE KOMPLEKSE SAGER HAR SAGSBEHANDLER? *HØJST 15*: 1

HVOR MANGE ÅR VIL SAGSBEHANDLER HAVE SAGEN? *MINDST 3*: 1

ER SAGSBEHANDLER GLAD FOR SIN ARBEJDSPLADS? JA: 1

HAR SB LET ADGANG TIL DIALOG MED DAGLIG LEDER? JA: 1

HAR SB OPBYGGET EN TRYG RELATION TIL KLIENT (-ENS NETVÆRK) JA: 1

HAR SAGSBEHANDLER ET ERFARINGSGRUNDLAG, DER MATCHER SAGENS UDFORDRINGER OG KOMPLEKSITET/ EN MENTOR? *MINDST 5 ÅRS*: 1

ER SAGSBEHANDLER OG VIS.UDVALG ENIGE OM FORANSTALTNINGEN? *JA*: 1

HVOR INVOLVERET ER DEN LOKALE FORVALTNING I AT SØRGE FOR SUPERVISION OG UDDANNELSE TIL SAGSBEHANDLERE? *MEGET*: 1

ER DER ET VELETABLERET TVÆRFAGLIGT SAGSSAMARBEJDE – KENDER AKTØRERNE HINANDEN? ER DE ENIGE OM SYNET PÅ SAGEN? *JA*: 1

8 point: barnet klarede 9. klasse, fik uddannelse, og blev en god borger.

KVALITET I ANBRINGELSE
- FORSKNINGENS HOVEDKONKLUSIONER

- **RELATIONSKVALITET** er den vigtigste resiliensfaktor - især i anbragte børns udvikling ifølge World Association of Infant Mental Health. Hvordan defineres det begreb?
- **Kontinuitet: Langvarige** relationer til voksne, med hyppig sprogdialog, præget af social og følelsesmæssig udveksling (tryg tilknytningsadfærd).
- Et **langvarigt** tilhør til en gruppe jævnaldrende.
- *Relationsbrud er den mest belastende faktor for senere udvikling – uanset om det er med plejeforældre, forældre, skoler eller sagsbehandlere.*
- At både forældre, plejeforældre og professionelle forstår sig selv som **samarbejdende forældrefigurer i et enigt netværk**.
- At **tryg voksenkontakt** er den afgørende forudsætning for leg, læring, senere evne til uddannelse, og livskompetence.
- **Skoleforløbet** har enorm betydning for hvad vej bolden triller efter anbringelsen.

Har plejeforældre både OPGAVEKOMPETENCE OG RELATIONSKOMPETENCE?

PLEJEFORHOLDETS FYSISKE RAMMER, ANTAL PLEJEBØRN, OG ØKONOMI ER AF *MINDRE* BETYDNING FOR BØRNS UDVIKLING.

DER ER TO KRITERIER FOR KVALITET I OMSORG:

OM FAMILIEN KAN SKABE EN *STABIL RYTME I DAGLIG PRAKTISK OPGAVELØSNING,* ET FORUDSIGELIGT OG RYTMISK FLOW.

OG OM DE UNDERVEJS HAR *EN HØJ GRAD AF RELATIONSBEVIDSTHED/ PRAKSIS*: INDGÅR I SOCIALE OG FØLELSESMÆSSIGE SAMSPIL MED BARNET, SOM GØR DET TRYGT OG STØTTER TILKNYTNING, UDFORSKNING, LEG, LÆRING. TRYG TILKNYTNINGSADFÆRD.

OPGAVEFOKUS OG RELATIONSFOKUS – EN SVÆR BALANCE…

http://foster.fairstartedu.us/?page_id=3972&lang=da&page=2

FAMILIEDYNAMIK OG SAMARBEJDSKOMPETENCE: PLEJEFORÆLDRES TILKNYTNINGSMØNSTRE OG TILKNYTNINGSADFÆRD

- Børn som anbringes i plejefamilie udvikler som regel plejemors tilknytningsmønster hvis de anbringes < 20 - 36 mdr. gamle. (Mary Dozier)
- Hvis plejemor ikke udviser tryg men usikker tilknytningsadfærd (afvisende, ambivalent, desorganiseret) vil barnet ofte blive kategoriseret som desorganiseret senere – ikke kunne mestre relationer til andre.
- Plejeforældre misforstår ofte det "afvisende" barns adfærd. (Mary Dozier)
- Børn hvis plejeforældre modtager regelmæssig supervision vil oftere udvikle et trygt/ autonomt mønster. (Femmie Juffer)
- Disse færdigheder viser sig I at deres dialog med jer, og barnet oplever:

Vurdering af børns relationsmiljø – 0-3 år (MARY MAIN)

"Indikator 2.a: Barnet indgår i sociale relationer, fællesskaber og netværk i det omgivende samfund. Indikator 2.b: Barnet deltager i fritidsaktiviteter. Indikator 2.c: Barnet har venskaber. Indikator 2.d: Barnet har mindst en fortrolig voksen."

- *BARNETS UDVIKLING AFHÆNGER AF AT PLEJEFORÆLDRE UDVISER TRYG TILKNYTNINGSADFÆRD:*
- **SAMMENHÆNG** – OMSORGSGIVER SKABER RYTMISKE OG FORUDSIGELIGE SAMSPIL
- **GENSIDIGHED** – DEN VOKSNE SKABER HYPPIG INTERAKTION
- **SENSITIVITET** – SÆTTER FASTE MÅL, AFLÆSER B.S TILSTAND
- **TILGÆNGELIGHED** – DET ER LET AT FÅ TRØST/ DIALOG
- **RO** - DEN VOKSNE FØLER MED, MEN ALDRIG SOM BARNET
- **MENTALISERINGSEVNE** – DEN VOKSNE REFLEKTERER OFTE MED BARNET OVER EGNE OG ANDRES FØLELSER OG MOTIVER.

UDDANNELSE

”Indikator 1.a: Barnet er i dagtilbud eller opfylder undervisningspligten ved at gennemføre et grundskoletilbud med undervisning fra børnehaveklasse til 9. klasse”

- **FØRSKOLEUDDANNELSE**

- SFI’s konklusion over forskning i daginstitutioner siden 1930:
- ”*Færre børn pr. omsorgsgiver, små børnegrupper, og løbende uddannelse af personale giver den bedste udvikling hos børn*”.
- Og:
- Er plejefamilien og daginstitutionen *enige* om synet på barnet ?
- Forstår daginstitutionen barnet som et barn med *særlige behov* for social og emotionel støtte?

- Er daginstitutionen stresset eller rolig?

SKOLEUDDANNELSE

- VINNERLJUNG HAR UNDERSØGT ANBRAGTE BØRNS SKOLEFORLØB OG RESULTATER, SAMMENLIGNET MED ALLE SVENSKE BØRN – I ALT 930.000 SOLEBØRN OG UNGE.

- RINGE SKOLEFORLØB *FORSTÆRKER ALLE ANDRE RISIKOFAKTORER*, ISÆR FOR ANBRAGTE BØRN.
  GODE SKOLEFORLØB KAN UDSLETTE NEGATIVE BAGGRUNDE.

- KARAKTERGENNEMSNIT ER EN MEGET STÆRK FORUDSIGER FOR SÅRBARHED ELLER RESILIENS I VOKSENLIVET – UANSET HVILKEN BAGGRUND MAN KOMMER FRA.

SOCIALSTYRELSEN

Heldagsskolens betydning som resiliensfaktor

- GRUPPEN AF ANBRAGTE BØRN LIGGER I DEN LAVESTE SJETTEDEL KARAKTERMÆSSIGT.
- I DANMARK: 20 % AF EN BØRNEÅRGANG TAGER ALDRIG 9. KLASSE OG UNGDOMSUDDANNELSE – MEN DET ER *64 %* AF DE ANBRAGTE, DET GÅR SÅDAN (DPU'S UNDERSØGELSE)
- DET EKSKLUDERER DEM STORT SET FRA ET NORMALT VOKSENLIV
- *Din vurdering af relevant skolegang og –trivsel er vigtig.*
- *For anbragte børn skal skolegang vurderes og planlægges i samarbejde med lokal PPR og skole allerede i førskolealderen.*

KARAKTERGENNEMSNIT
alle sammenlignet med anbragte

Alle drenge	**Alle** piger
Højt:4 ud af 10	6 ud af 10
Lavt: 2 ud af 10	1 ud af 10

Anbragte drenge	**Anbragte** piger
Højt:1 ud af 10	2 ud af 10
Lavt: 6 ud af 10	4,5 ud af 10

Hvorfor klarer de sig dårligt?

Ikke på grund af dårlig begavelse. Kun 2 point under IQ gns. De får lavere karakterer, mindre uddannelse, og færre efteruddannelser end andre børn *med samme IQ*.

- Har noget flere indlæringsproblemer end andre, især med arbejdshukommelse (kan ødelægges af vedvarende stress).
- Ustabilitet i opvæksten – for mange skift.
- ***Negative forventninger fra socialarbejdere, forældre, lærere og plejeforældre*** (Sweden, Denmark, UK). For lidt samarbejde skole/ socialforvaltning/ plejeforældre.
- *Din vurdering: Ser plejeforældre og lærere skolearbejde som en vigtig opgave, de samarbejder om?*
- *Er barnets evt. Indlæringsvanskeligheder kortlagt og behandlet?*
- *Har barnet en mentorlignende relation til mindst een lærer?*

Børn der vokser op i familiepleje og har ringe skoleforløb har stærkt forhøjet risiko for:

- Selvmord RR = 6.4
- Selvmordsforsøg RR = 6.2
- Alvorlige psykiske problemer RR = 5.0
- Stofmisbrug RR = 6.8
- Alkoholmisbrug RR = 4.9
- Alvorlig kriminalitet RR = 7.5
- Blive teenageforældre RR = 3.8
- Ende på livslang socialhjælp RR = 9.1

(RR = relativ risiko i forhold til landsgennemsnit - uanset køn og fødselsår)

Internationale studier: Hvad virker?

- 11 studier gennem 35 år:
- Positive resultater : 9 of 11
  - mentor projekter (langvarig relation til lærer)
  - Læsetræning. Samt Paired Reading (børn samlæser)
  - Letterbox Club in UK
  - SkolFam projektet for anbragte børn i Sverige http://www.allmannabarnhuset.se/projekt/skolfam-2-skolprojekt-inom-familjehemsvarden/
- Alle 9 projekter forbedrede børnenes læsefærdigheder.
- Andre programmer skulle forbedre talfærdigheder- 3 lykkedes, 2 blandet, 2 ikke. Arbejdshukommelse reduceres ved vedvarende stress hos børn.

VURDERING AF RELATIONER 3-18 ÅR

- *DEN GENERELLE FORSKNINGS RESULTATER:*
- ER PLEJEFAMILIEN SOCIALT ISOLERET? SÅ VIL PLEJEBARNET SANDSYNLIGVIS OGSÅ VÆRE DET.
- RISIKOEN FOR AFMAGT OG OVERGREB MOD BØRN STIGER, JO MERE ISOLERET PLEJEFAMILIEN ER I FORHOLD TIL NETVÆRK OG RÅDGIVERE.
- HAR PLEJEFAMILIEN ET REFLEKTERET FORHOLD TIL BALANCEN MELLEM SÆRLIGE HENSYN TIL TRYGHED OG AT SKÆRME BARNET, OG BEHOVET FOR AT FREMME DETS SOCIALE RELATIONER?
- HAR PLEJEFAMILIEN GODE RELATIONER TIL ANDRE VOKSNE I NÆRMILJØET? – SÅ VIL SELV BØRN MED VANSKELIG ADFÆRD OFTE FÅ VENSKABER MED JÆVNALDRENDE.
- HAR PLEJEFAMILIEN ET AFKLARET FORHOLD OM PLEJEBARNET MED PLEJEFORÆLDRENES EGNE FAMILIER?
- ER PLEJEFAMILIEN I KONFLIKT MED ELLER UDELUKKER BARNETS BIOLOGISKE FAMILIE? – SÅ VIL BARNETS SOCIALE UDVIKLING BLIVE PRÆGET AF LOYALITETSKONFLIKTER, DER SÆTTER DETS SOCIALE UDVIKLING TILBAGE.
- HVOR TIT ER BARNET I DIALOG MED SIN SAGSBEHANDLER ELLER ANDEN NEUTRAL PERSON UDENFOR FAMILIEN? HVOR LÆNGE HAR RELATIONEN VARET?

VURDERING AF PLEJEFAMILIENS EVNE TIL AT UDVIKLE ÆLDRE BØRN OG UNGES SELVOPFATTELSE

TIDLIGE OMSORGSSVIGT, TAB OG TRAUMATISKE OPLEVELSER PÅVIRKER IDENTITETSDANNELSEN ISÆR I PUBERTETEN – TAB *TOLKES FØLELSESMÆSSIGT SOM AFVISNING* OG ET SIGNAL OM VÆRDILØSHED. DERFOR ER LAVT SELVVÆRD EN KLASSISK FØLGE AF TAB.

UNDERSØG DEN UNGES SELVOPFATTELSE:

FORSTÅELSE AF ANBRINGELSEN OG DENS FORMÅL

OPLEVELSE AF ENIGHED MELLEM PLEJEFORÆLDRE OG BIO-FORÆLDRE

FORSTÅELSE AF EGEN INDFLYDELSE PÅ BESLUTNINGER

OPLEVELSE AF MENING MED TILVÆRELSEN OG FREMTIDSMÅL

KAN PLEJEFORÆLDRENE/ ANDRE TALE ÅBENT OM TABSOPLEVELSER OG LOYALITETSKONFLIKTER?

METODER OG RESULTATER

HAR PLEJEFORÆLDRE OG NETVÆRK EN *REFLEKTERET IDE OG DIALOG* OM BALANCEN MELLEM AT FASTHOLDE OG SLIPPE I TEENAGEALDER- UNGDOM?

HAR FORVALTNINGEN EN KLAR PLAN FOR DEN KRITISKE OVERGANG FRA PLEJE TIL SAMFUND?

HAR DE FASTE RITUALER FOR AT HØRE FORSLAG OG MENINGER? (OBS: MEGET SKADEDE BØRN KAN PROVOKERES AF FOR MANGE VALG)

HAR DEN UNGE ET GRUPPETILHØR TIL EN NOGENLUNDE SUND GRUPPE?

DER ER SAMMENHÆNG MELLEM UDDANNELSESSTEDERS EVNE TIL AT SKABE ELEV-LÆRER RELATIONER- OG GRUPPETILHØR, OG FRAFALD/ BESTÅ EKSAMENER/ UDDANNELSE.

UNGE ANBRAGT ALENE PÅ VÆRELSE GIVER RINGERE RESULTATER END PLACERINGER I FÆLLESSKABER MED ANDRE UNGE.

ER INDGÅENDE HELBREDSCHEK FORETAGET?

- Anbragte børn og unge i Vinnerljungs us.:
- 75% havde haft alvorlige helbredsproblemer
- Mange var ikke vaccinerede

- Mange havde ubehandlede/ uopdagede helbredsproblemer: hørelse, syn, allergier, kroniske smerter, etc.
- Hver anden anbragt havde tandproblemer som krævede omgående behandling.
- *Din vurdering: Har plf og samarbejdspartnre iværksat undersøgelse og læge/shp. tjek? Er tidligere oplysninger fulgt med og anvendt?*

FAMILIEDYNAMIK OG SAMARBEJDSKOMPETANCER

- BLIVER PLEJEFAMILIEN MODNET ELLER STRESSEDE AF OPGAVEN?

- ER DER DIALOG ELLER GRUPPEKONFLIKTER UNDER ANBRINGELSEN I HELE NETVÆRKET –

  PLEJEFAMILIE, FORÆLDRE, BARN/ UNG,

  DAGINSTITUTION ELLER SKOLE, FORVALTNING?

ER DER FORHANDLET *FÆLLES KRITERIER* FOR, HVAD DE FORSKELLIGE AKTØRER VURDERER UD FRA? – DETTE ER DET VIGTIGSTE KRITERIUM FOR EN ANBRINGELSE.

UDKOMMET 2015 PÅ SYSTIME: PLEJEFAMILIE – GAVER OG OPGAVER

Samt: ”Tilknytningsproblemer og tilknytningsforstyrrelse hos Børn og Unge”, kapitlet om vurdering af forældre/ omsorgsevne

Mail til npr@attachment.dk for bestilling eller køb her.

WWW.FAIRSTARTGLOBAL.COM

Din ressource til tilknytningsbaseret anbringelseskvalitet

Gratis onlineuddannelse i tilknytningsbaseret omsorgs- og relationsarbejde med anbragte børn og unge: http://fairstartedu.us/?lang=da

13 videns – og dialogsessioner for grupper.

Vælg mellem udgaven for plejefamilier, eller

for gruppeopdragelse (institutioner).

Husk at klikke det danske flag i sprogvalg.

Kan bruges i arbejde med anbragte og forældre med anden etnisk baggrund, da det findes på 18 sprog.